

**HANKITUN OSAAMISEN
TUNNISTAMINEN
Opiskelijan ohje**

HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN ELI AHOT

Hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen perustuu osaamislähtöiseen ajatteluun. Ratkaisevaa on osaaminen, eikä se, miten ja missä osaaminen on hankittu. Oppimista ja osaamista voi syntyä erilaisissa tilanteissa sekä muodollisen että arkioppimisen kautta tai työelämässä. Opiskelijalla on oikeus hakea osaamisensa tunnustamista riippumatta siitä, miten se on hankittu, jos osaaminen vastaa koulutusohjelman opintojaksojen osaamistavoitteita.

Pääsääntöisesti osaamisen tunnustamisen eli AHOTin kautta haetut opintosuoritukset eivät kerrytä KELAn seuraamia opintojen edistymisessä huomioitavia pisteitä. Poikkeuksena on tilanne, jossa AHOTin osana toteutettu lisänäyttö vaatii yhtä paljon työtä kuin varsinainen opintojakso, sen voidaan katsoa tuottavan opintojakson seurannassa huomioitavia pisteitä.

YLEISET PERIAATTEET

Opiskelija käynnistää AHOT-prosessin ja hän harkitsee käyttäkö tätä mahdollisuutta hyväkseen. Opiskelija ei ole prosessissa kuitenkaan yksin, vaan hän saa tukea ja neuvoja opettajatutoriltaan, opinto-ohjaajalta, koulutuksen vastuuhenkilöltä tai opintotoimistosta. Pääsääntöisesti AHOT-prosessi käynnistetään opiskelun alkuvaiheessa HOPSien vahvistamisen yhteydessä. Opintojen edistyessä on mahdollista jatkaa AHOT-prosessia.

Formaalissa opiskelussa aiemmin hankittu osaaminen arvioidaan pääsääntöisesti todistusten perusteella. Formaalissa opiskelussa aikaisemmin arvioitu opintokokonaisuus on arvioitu ja sitä ei arvioida uudelleen. Aiemmin suoritettujen korkeakouluopintojen opintosuoritukset eivät vanhene mutta niiden osalta voidaan koulutuksessa harkita hyväksilukua osaamisen perusteella.

Opinnäytetyötä ei hyväksiluetä kuin poikkeustapauksissa. Tällainen voi olla samassa koulutusohjelmassa jo aiemmin tehty opinnäytetyö (esim. siirto-opiskelija, joka on tehnyt samassa koulutusohjelmassa toisessa ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön tai terveydenhoitajaopiskelija, joka on jo tehnyt opinnäytetyön sairaanhoitajakoulutuksessa). Kypsyysnäyte voidaan hyväksilukea opinnäytetyön hyväksilukemisen yhteydessä.

Epävirallisen ja arkioppimisen kautta hankitun osaamisen arviointi toteutetaan suhteessa suoritettavan opintokokonaisuuden tai opintojakson tavoitteisiin. Tavoitteena näissä tilanteissa on soveltuvan näytön antaminen. Opinnoista, jotka sisältyvät hakukelpoisuuden antavaan tutkintoon, ei voi hakea suoraan hyväksilukua. Tämä ei koske Väyläopintoja. Väyläopinnot ovat opintoja, joita toisen asteen opiskelija on suorittanut korkeakoulussa jo toisen asteen tutkinnon aikana tavoitteenaan parantaa mahdollisuuksiaan päästä opiskelemaan ammattikorkeakouluun, suorittaa ammattikorkeakoulututkinto sekä lyhentää opiskeluaikaa.

Toisen asteen käytännön taitoja antavia opintoja ei voida suoraan hyväksilukea, vaan ne vaativat aina jonkinlaisen koulutuksen määrittelemän näytön.

Centria-ammattikorkeakoulu hyväksi lukee ammattikorkeakoulututkinnon vapaasti valittaviin opintoihin enintään 5 opintopisteen laajuisena varusmiesaikana suoritettua johtajakoulutuksen. Perusteena on aliupseerikoulun tai reserviupseerikoulun järjestämä johtajakoulutus, josta opiskelija esittää todistuksen ja saamansa henkilökohtaisen arviointilausunnon. Aliupseerikoulusta voi saada 3 opintopistettä ja reserviupseerikoulusta lisäksi 2 opintopistettä. Koulutusohjelman harkinnan mukaan osa näistä voidaan AHOToida myös ydinosaamisen tai profiloivan osaamisen opintoihin

AHOTOINNIN VAIHEET OPISKELIJAN NÄKÖKULMASTA

MITEN OPISKELIJA LÄHTEE LIIKKEELLE?

Aloittaessaan opinnot opiskelija tekee henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman eli HOPSin oman opettajatutorin ohjaamana. Tätä keskustelua varten opiskelija tutustuu koulutusohjelmansa opetussuunnitelmaan ja arvioi omaa osaamista peilaten sitä opintojaksojen osaamistavoitteisiin. Opetussuunnitelmat löytyvät opinto-oppaasta (<https://centria.opinto-opas.fi/home>).

Opiskelija voi itsearviointissa reflektoida osaamistaan esimerkiksi hyödyntämällä 1-4 skaalaa, jossa:

- 1 on aloittelija vaiheessa, jolla voi olla jotain tietoa asiasta
- 2 on edistyneessä vaiheessa, jossa on mahdollisesti kokeillut soveltaa osaamista käytännössä
- 3 on ongelmanratkaisija, joka osaa soveltaa osaamista käytännössä
- 4 taitava osaaja, jolla on osaamista opastaa muita aiheessa

Opiskelijan itsearviointia hyödynnetään osaamisen tunnistamisen tukena HOPS keskustelussa. Jos opiskelija arvioi osaamisensa 3 tai 4 tasolle, hän voi keskustella AHOToinnin mahdollisuudesta opettajatutorin kanssa. Opiskelija harkitsee käyttäkö hän AHOTointi mahdollisuutta ja hakee osaamisen tunnistamista tai tunnustamista.

MITEN KÄYTÄNNÖSSÄ HAETAAN OSAAMISEN TUNNISTAMISTA JA TUNNUSTAMISTA ELI AHOTOINTIA?

HOPS keskustelussa käydyn perusteella opettajatutor antaa opiskelijalle ohjeet AHOTin hakemiseksi. Opiskelija tekee hakemuksen, johon hän voi liittää mukaan

dokumentteja, joilla hän perustelee aiemmin hankittua osaamistaan. Aineistoa, jota voidaan käyttää osaamisen toteennäyttämiseen, ovat

- tiedot aiempien opintojen suorittamisesta hyväksytysti todistuksineen sekä mahdolliset kurssi/opintojaksokuvaukset aiemmista opinnoista
- muut todistukset koulutukseen osallistumisista
- työtodistukset
- selvitys muista henkilökohtaisista saavutuksista ja taidoista, jotka voivat tuottaa osaamistavoitteisiin liittyvää osaamista
- kopiot tuotetuista raporteista ja asiakirjoista
- kopiot pidetyistä esityksistä
- kopiot tuotetusta muusta materiaalista.

Opettajatutor ohjeistaa aina opiskelijaa AHOT-hakemuksen ja dokumentaatioiden toimittamisesta oikealle taholle. Opiskelija lähettää saamansa ohjeen mukaisesti AHOT-hakemuksen ja dokumentaatiot joko:

- Opiskelija hakee AHOTia alle kuudesta opintojaksosta aikaisempien opintojen perusteella, lähetetään hakemus opintojaksojen opettajille (AHOT1-lomake sekä dokumentit)
- Opiskelija hakee AHOTia yli kuudesta erillisestä opintojaksosta aikaisempien opintojen perusteella, lähetetään hakemus opinto-ohjaajalle (AHOT-1 lomake sekä dokumentit)
- Opiskelija haluaa osoittaa esimerkiksi työssä hankittua osaamista, lähetetään hakemus opintojakson opettajalle (AHOT-2 lomake sekä dokumentit) ja ehdottaa tapaa millä näyttää osaamisen. Opintojakson opettaja hyväksyy näyttötavan tai ehdottaa vaihtoehtoista näyttötapaa opiskelijalle, sekä sopii opiskelijan kanssa osaamisen näytöstä.

Kaikissa tapauksissa hyväksiluvun hyväksyy koulutusalan päällikkö, jolle suositus hyväksymisestä tai hylkäämisestä tulee joko opintojen ohjaajalta tai opintojakson opettajalta.

AIEMPIEN KIELIOPINTOJEN TARKISTAMINEN

Kieliopintojen aiemmat suoritukset on tarkistettava opintojen alkuvaiheessa (HOPS-keskustelu), sillä tämä vaikuttaa opiskelijan opintosuunnitelmaan. Mahdollisten AHOTointien selvittämiseksi opiskelija ohjataan eteenpäin.

Koulutusalapääällikkö (tai koulutuksen vastuuhenkilö) tekee päätöksen hyväksiluvusta

- Aiempi saman alan korkeakoulututkinto, joka sisältää arvioinnin toisesta kotimaisesta kielestä sekä pakollisesta kielestä.
- Tutkintotodistuksen tulee sisältää toisen kotimaisen kielen kielilauseke, josta käy ilmi erikseen suullisen ja kirjallisen taidon arviointi

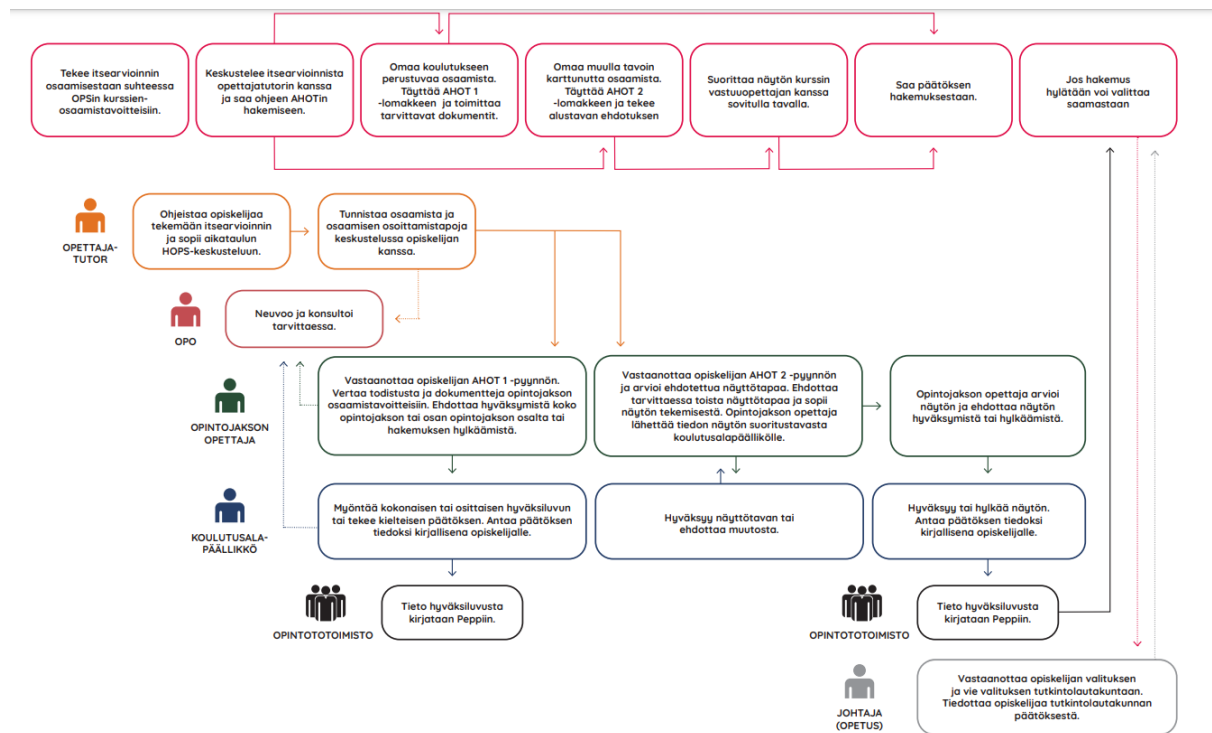
Kielenopettaja tekee päätöksen hyväksiluvusta/sopii opiskelijan kanssa näytön antamisesta

- Aiempi saman alan korkeakoulututkinto sisältää arvioinnin toisesta kotimaisesta kielestä, mutta ei sisällä erikseen arviointia suullisesta ja kirjallisesta taidosta.
- Aiempi eri alan korkeakoulututkinto sisältää arvioinnit kieliopinnoista (alakohtainen kielitaito)
- Aiemmin suoritettut saman alan korkeakouluopinnot (tutkinto puuttuu) sisältävät kieliopintoja
- Aiemmin suoritettut eri alan korkeakouluopinnot (tutkinto puuttuu) sisältävät kieliopintoja
- Vanha opistoasteen tutkinto
- Muulla tavoin hankittu osaaminen (esim. työelämän kautta hankitut koulutukset ja kurssit)

MITEN OPISKELIJA SAA TIEDON HAUN HYVÄKSYMISESTÄ TAI HYLKÄÄMISESTÄ?

Koulutusalapääällikkö myöntää kokonaisen tai osittaisen hyväksiluvun tai tekee kielteisen päätöksen, ja antaa päätöksen tiedoksi opiskelijalle kirjallisena kuukauden sisään hakemuksen lähettämisestä. Hyväksytyt opintojaksot näkyvät opintosuorituksina HOPSissa Peppi-järjestelmässä.

Mikäli opiskelija on tyytymätön päätökseen, on päätöksestä mahdollisuus hakea muutosta. Opiskelija saa ohjeet muutoksen hakuun samalla, kun hänelle toimitetaan tieto hylkäävästä päätöksestä. Jos opiskelija ei ole tyytyväinen AHOT-päätökseen hän voi hakea muutosta kirjallisesti 14 päivän kuluessa.

SANASTO

- Formaali oppiminen tapahtuu tavallisesti oppilaitoksissa, ja oppiminen on oppimistavoitteiden, oppimiseen käytetyn ajan tai oppimiseen saatavan tuen osalta järjestelmällistä, ja siitä saa todistuksen. Formaali (virallinen) oppiminen on oppijan näkökulmasta tarkoituksellista. Epävirallinen oppiminen (non-formaali oppiminen) on järjestelmällistä oppimistavoitteiden, oppimiseen käytetyn ajan tai oppimiseen saatavan tuen osalta. Epävirallinen oppiminen on oppijan näkökulmasta

tarkoituksellista. Suomessa mahdollisuutta tarjoavat tyypillisesti vapaan sivistystyön organisaatiot ja työpaikkojen järjestämä koulutus.

- Arkioppiminen (informaali oppiminen) on oppimista päivittäisissä työhön, perheeseen tai vapaa-aikaan liittyvissä toimissa. Arkioppiminen ei ole järjestelmällistä oppimistavoitteiden, oppimiseen käytetyn ajan tai oppimiseen saatavan tuen osalta, eikä siitä yleensä saa todistusta. Arkioppiminen voi olla tarkoituksellista, mutta useimmiten se on tahatonta tai sattumanvaraista. (Opetusministeriö 2007.)
- Hyväksilukeminen tarkoittaa opintojen, harjoittelun, työkokemuksen tai osaamisen hyväksymistä osaksi suoritettavaa tutkintoa tai opintojaksoa, pakollisiin tai valinnaisiin opintoihin.
- Korvaaminen on hyväksilukemisen muoto, jolla tarkoitetaan opintojen korvaamista muualla suoritetuilla, sisällöltään vastaavilla saman alan opinnoilla.
- Sisällyttäminen on hyväksilukemisen muoto, jolla tarkoitetaan muualla suoritettujen opintojen liittämistä osaksi tutkintoa.
- Tunnistamista tarkastellaan sekä opiskelijan että korkeakoulun näkökulmasta. Opiskelija pyrkii ymmärtämään eri tavoin hankkimaansa osaamista ja jäsentää sitä suhteessa osaamistavoitteisiin niin, että hän pystyy kuvaamaan ja osoittamaan osaamisensa. Korkeakoulu arvioi opiskelijan esittämän, hänen aiemmin hankkimansa osaamisen suhteessa osaamistavoitteisiin.
- Tunnustaminen tarkoittaa virallisen hyväksynnän antamista opiskelijan aiemmin hankkimalle osaamiselle. (Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2009.)
- HOPS eli henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.